

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

THE RELATIONSHIP BETWEEN GOVERNANCE-BASED ADMINISTRATION
OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND THE EFFECTIVENESS OF
SCHOOLS UNDER THE SAMUT SONGKHRAM PRIMARY
EDUCATION SERVICES AREA OFFICE

¹ดวงรัตน์ เลิศงาม, ²สมชัย ขวลิทธาดา และ ³วิเชียร อินทรสมพันธ์

¹Tuangrat Lertngam, ²Somchai Chawalittada and ³Wichian Intarasompun

¹มหาวิทยาลัยธนบุรี, ประเทศไทย

¹Thonburi University, Thailand

¹jirapornlertngam@gmail.com

Received: August 30, 2024; **Revised:** November 5, 2024; **Accepted:** December 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี

² อาจารย์ ดร. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี

³ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมาได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ส่วนด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก รองลงมาได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ส่วนด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา, สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

Abstract

The objectives of this research are to: 1) study the level of overnance-based administration of school administrators under the Samut Songkhram Primary Education Services Area Office, 2) study the level of effectiveness of schools under the Samut Songkhram Primary Education Services Area Office, and 3) examine the relationship between governance-based administration of school administrators and the effectiveness of schools under the Samut Songkhram Primary Education Services Area Office. The research findings revealed that: 1) the overall level of governance-based administration of school administrators under the Samut Songkhram Primary Education Services Area Office was high. When considered by aspect, it was high in all aspects, with the highest average in the aspect of cost-effectiveness, followed by the aspect of the rule of law, and the lowest average in the aspect of ethics. 2) The overall level of effectiveness of schools under the Samut Songkhram Primary Education Services Area Office was high. When considered by aspect, it was high in all aspects, with the highest average in the ability to develop students with a positive attitude, followed by the ability to adapt and develop the school, and the lowest average in the ability to produce students with high academic achievement. 3) There was a high positive correlation between the

governance-based administration of school administrators and the effectiveness of schools under the Samut Songkhram Primary Education Services Area Office, with a statistically significant correlation at the .01 level.

Keywords: Governance-Based Administration / School Effectiveness / Schools under the Samut Songkhram Primary Education Services Area Office

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์บ้านเมือง สังคม เศรษฐกิจ ทั้งในและต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในภาคธุรกิจ การบริการ และการศึกษา เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพให้เท่าทันสถานการณ์โลกและปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงรวมถึงการแข่งขันเพื่อความก้าวหน้า ซึ่งการปรับตัวและแข่งขันเพื่อความก้าวหน้านี้ นำมาซึ่งการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ จนนำไปสู่ความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในองค์กร ที่มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาให้เกิดผลสำเร็จต่อองค์การเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน การทำงานไม่ส่งผลถึงความสุข ดังนั้นองค์การทางการศึกษาในฐานะที่เป็นผู้สร้างบุคลากรคุณภาพสู่สังคม จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการศึกษาที่สร้างบุคลากรให้ตอบสนองต่อความต้องการขององค์การภายนอก โดยการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลมาใช้ซึ่งเป็นหลักที่ให้ความสำคัญในเรื่องของจริยธรรมและศักดิ์ศรี ความโปร่งใสของการปฏิบัติงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 129) ซึ่งการพัฒนาตัวบุคลากรนี้ต้องควบคู่ไปกับคุณธรรมเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการใช้ความรู้ความสามารถและคุณงามความดีในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนำไปสู่ความเข้มแข็งในการร่วมกันพัฒนาองค์การจนเกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555, หน้า 25-26) ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารองค์การไว้ว่า ธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่ขับเคลื่อนการพัฒนาระบบราชการซึ่งมีการพัฒนาจริยธรรมและศักดิ์ศรี เน้นการประเมินผลด้านจริยธรรมธรรมาภิบาล เน้นเรื่องความโปร่งใสของการปฏิบัติราชการ การมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนการสร้างมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและมิชอบในส่วนราชการ เพื่อให้ทุกภาคส่วนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขบนความถูกต้องและเป็นธรรม ทำให้องค์การมีความน่าเชื่อถือ คล่องตัวทันต่อสถานการณ์ และการดำเนินงานภาพรวมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดความคุ้มค่าสูงสุด

เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อย่างต่อเนื่องและบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นกลไกผลักดันในการพัฒนาประเทศต่อไป

ประสิทธิผลของสถานศึกษานั้นหมายถึงความสำเร็จของสถานศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคนในประเทศ และการที่สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดสามารถพิจารณาได้จากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ที่บีบบังคับได้อย่างดี และมีความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิผล และสิ่งที่มีสำคัญ และเป็นตัวบ่งชี้ว่าการจัดการศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็คือประสิทธิผล ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ใช้หลักธรรมาภิบาลส่งเสริมสนับสนุนครูอาจารย์ให้ได้พัฒนาและทันต่อการเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยจัดการศึกษาให้มีการสอดคล้องกับ ความมีจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 ซึ่งจัดเป็นองค์กรหลักที่สำคัญที่สุด ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการบริหารไปพร้อมกัน คือหลักการบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและการนิเทศการศึกษา การบริหารสถานศึกษา ก็จะประสบผลสำเร็จได้ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้กระบวนการการบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ดังนั้น การใช้หลักธรรมาภิบาลจึงถือว่าเป็นนโยบายที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับสถานศึกษาต่อไป ดังนั้นจะเห็นได้จากงานวิจัยที่หลากหลาย เช่น ปวีณา พุ่มพวง (2551) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาล ใช้แนวคิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 แบ่งเป็น 6 ประการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษาใช้แนวคิดของมอทท์ (Mott) 4 ประการ ประกอบด้วย ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน และความสามารถในการ

ปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักสำนึกรับผิดชอบ และด้านหลักความโปร่งใส 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน และความสามารถในการปรับเปลี่ยนและการพัฒนาให้เข้ากับสภาพแวดล้อม 3) การบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากสภาพปัญหา ความจำเป็นและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อให้ทราบถึงการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม อยู่ในระดับใด ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม อยู่ในระดับใด และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม และสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้มีธรรมาภิบาล มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามที่โรงเรียนได้ตั้งเป้าหมายและตั้งวัตถุประสงค์ไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 645 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 645 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 247 คน โดยใช้สูตรคำนวณตามวิธีการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) และใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert, 1961 อ้างถึงใน อุบลรัตน์ ชรารัตน์, 2560, หน้า 51)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1961 อ้างถึงใน อุบลรัตน์ ชรารัตน์, 2560 :51)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบคำถามเพื่อจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการหาค่าความเชื่อมั่น

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1.ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม

	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	หลักนิติธรรม	4.49	0.65	มาก	2
2.	หลักคุณธรรม	4.44	0.68	มาก	6
3.	หลักความโปร่งใส	4.45	0.69	มาก	5
4.	หลักการมีส่วนร่วม	4.47	0.66	มาก	4
5.	หลักความรับผิดชอบ	4.48	0.66	มาก	3
6.	หลักความคุ้มค่า	4.54	0.62	มาก	1
	รวม	4.47	0.67	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.67)

เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.62) รองลงมาได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.65) ส่วนด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.68)

2.ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม ($n = 247$)

	ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.52	0.63	มาก	4
2.	ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.54	0.60	มาก	1
3.	ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.53	0.60	มาก	2
4.	ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.52	0.64	มาก	3
	รวม	4.53	0.62	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.62)

เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.60) รองลงมาได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.60) ส่วนด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.63)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ($n = 247$)

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	ด้านการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก	ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาสถานศึกษา	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	ประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวม
ด้านหลักนิติธรรม	0.557**	0.547**	0.524**	0.578**	0.587**
ด้านหลักคุณธรรม	0.804**	0.799**	0.748**	0.813**	0.842**
ด้านหลักความโปร่งใส	0.795**	0.776**	0.729**	0.811**	0.829**
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	0.796**	0.781**	0.737**	0.804**	0.830**
ด้านหลักความรับผิดชอบ	0.826**	0.799**	0.788**	0.848**	0.869**
ด้านหลักความคุ้มค่า	0.777**	0.748**	0.743**	0.770**	0.807**
โดยรวม	0.868**	0.847**	0.813**	0.880**	0.907**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกันในระดับสูงโดยภาพรวม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ 0.907 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($r=0.869$) ด้านหลักคุณธรรม ($r=0.842$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($r=0.830$) และด้านหลักความโปร่งใส ($r=0.829$) ด้านหลักความคุ้มค่า ($r=0.807$) ด้านหลักนิติธรรม ($r=0.587$)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมาคือ ด้านหลักนิติธรรม ส่วนด้านหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ได้ตระหนักถึงความสำคัญว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานราชการที่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานตามขั้นตอนให้ถูกต้องเป็นที่ยอมรับ สร้างความไว้วางใจต่อสังคม การบริหารจัดการ การพัฒนาการศึกษาตลอดจนการใช้ทรัพยากรและงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด และคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการจัดการศึกษา รวมถึงให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ จึงได้นำหลักการบริหารตามธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งผลงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร จันเสงี่ยม (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับจากมากไปน้อย คือ หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา พุ่มพวง (2551) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาล กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักสำนึกรับผิดชอบ และด้านหลักความโปร่งใส

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ส่วนด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถประกอบด้วยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์มีทักษะในการบริหารงานด้านการวางแผนกลยุทธ์การปฏิบัติตามแผนที่เป็นระบบรวมถึงมีทักษะในการแก้ปัญหาและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความตั้งใจในการพัฒนานักเรียนให้มี

ความรู้มีทักษะในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมครูใช้การสอนด้วยวิธีการใหม่ๆ มีการพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนอยู่เสมอ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่สูงขึ้น ทั้งต้องส่งเสริมพฤติกรรมให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงามส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนจนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มอทท์ (Mott, 1972, p. 97) ที่ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพของโรงเรียนในแง่ของความสามารถ 4 ด้าน คือ โรงเรียนต้องมีความสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนเพื่อเอื้อให้เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนจะต้องพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกมีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความสมบูรณ์ทางด้านจิตใจ ต้องสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนทุกด้านให้เอื้อต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป และจะต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา วาโยหะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งทั้ง 6 ด้านนี้ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาตามกรอบนโยบายการบริหารจัดการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ทันสมัยมาใช้บังคับในสถานศึกษา กำหนดกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา มีการสร้างการตระหนักรู้ ด้วยความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด ให้การปกครอง บังคับบัญชาบุคลากรภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ ภายใต้ความยุติธรรมและเป็นธรรม นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเผยแพร่ ความรู้ สร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา รวมทั้งดำเนินการทบทวน ปรับปรุงเรื่องกฎระเบียบ และกระบวนการดำเนินการให้เป็นธรรม และทันต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง เพื่อ

ประสิทธิผลของสถานศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ กรรณช เทียมเทศ (2555) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากผลวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิจ ลิขิตวัฒนกิจ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์จากงานวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ เป็นนโยบายที่สำคัญเป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารตามวัตถุประสงค์และจุดหมายที่วางไว้ โดยได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำเอาหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ใช้หลักธรรมาภิบาลส่งเสริมนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สนับสนุนครูอาจารย์ให้ได้พัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา แก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้และมีคุณภาพตามมาตรฐาน มีความรับผิดชอบต่อทุกฝ่าย มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีความเสมอภาค โปร่งใส คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก อันจะเป็นพลังขับเคลื่อนให้สถานศึกษามุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคงและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- กรกฤษ เทียมเทศ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ฉลวย วงษ์ขวัญเมือง. (2555). กลยุทธ์การบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จ. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2567. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/61827>.
- ปวีณา พุ่มพวง. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พินิจ ลิขิตวัฒนกิจ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ยุทธนา วาโยหะ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วิไลพร จันทรเสียม. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2566 – 2570. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <http://www.skm.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนัก ก.พ.ร.). (2555). หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ. สำนักงานฯ.

อุบลรัตน์ ชรารัตน์ และหทัย น้อยสมบัติ. (2560) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2560. 12 ธ.ค.61. 173-182.

Mott, P.E. (1972). *The characteristic of effective organization*. New York :
McMillan : 398.

